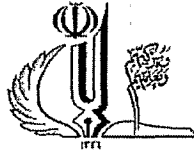

۱۳۲۱ - ۲ - ۱۸۲۵۸

دانشگاه علوم انسانی و اجتماعی

گروه اقتصاد

پایان نامه

عنوان

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت بازرگانی

(گرایش بازرگانی بین المللی)

عنوان

رابطه مدیریت دانش و عملکرد در سازمانها:

شواهدی از شرکتهای بین المللی شده ایرانی

استاد راهنما

دکتر علیرضا فضل زاده

استاد مشاور

دکتر ناصر صنوبر

۱۳۸۸/۸/۳۰

کتابخانه مرکزی
شعبه ادبیات

پژوهشگر

مهدی میرزاپور

اردیبهشت ۱۳۸۸

۱۲۵۶۵۸

تقدیم به :

پدر و مادر عزیزم که وجودم سرشار از عشق به آنهاست

و در کلیه مراحل زندگی برایم پشتوانه ای استوار و راهنمایی مطمئن بوده اند

و ستایششان را با هیچ واژه ای نتوان نوشت

همسر مهربانم که مشوق من در ادامه راه تحصیل

و راهگشایم در کسب علم و دانش بود

به نام یگانه خالق و منبع مطلق علوم

منت خدای را که با لطف بیکران خویش مرا در پایان رساندن این دوره یاری نمود، که اول اوست
و دانش برگرفته از ذات بی همتای اوست.

بر خود لازم می دانم از تمام کسانی که در مراحل مختلف تحصیلی به نحوی مرا مرهون الطاف
خویش قرار داده اند، تشکر و قدردانی نموده و مراتب سپاسگزاری خود را ابراز نمایم.
از استاد گرامی و ارجمند، جناب آقای دکتر علیرضا فضل زاده که با راهنمایی های ارزنده، حوصله
علمی و دقت خاص خویش پژوهش حاضر را پربار ساختند قدردانی می نمایم.

از استاد گرامی، جناب آقای دکتر ناصر صنوبر که مشاوره این پژوهش را بر عهده داشتند نیز
صمیمانه تشکر و سپاسگزاری می نمایم.

همچنین از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر محمد فاریابی که به عنوان استاد داور، این
پایان نامه را مطالعه نموده و رهنمودهای ارزشمندی ارائه نموده اند، نیز کمال تقدیر و تشکر را دارم.
در پایان از پدر، مادر و خواهران و برادر عزیزم که دستیابی به موفقیت های زندگی ام را مدیون
محبت ها و زحمات آنها هستم، صمیمانه تشکر می کنم، همین طور از همسر مهربانم که در به
سرانجام رساندن این پروژه مشوقم بود صمیمانه متشکرم و از خداوند متعال توفیق و سعادت این
عزیزان را مسئلت دارم.

مهدی میرزاپور

اردیبهشت ۱۳۸۸

نام خانوادگی دانشجو: میرزاپور	نام: مهدی
عنوان پایان نامه:	
رابطه مدیریت دانش و عملکرد در سازمانها: شواهدی از شرکتهای بین المللی شده ایرانی	
استاد راهنما: دکتر علیرضا فضل زاده	
استاد مشاور: دکتر ناصر صنوبر	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: مدیریت بازرگانی
دانشگاه: تبریز	گرایش: بازرگانی بین الملل
دانشکده: علوم انسانی و اجتماعی	
تعداد صفحات: ۱۱۰ تاریخ فارغ التحصیلی: اردیبهشت ۱۳۸۸	
واژه های کلیدی: مدیریت دانش، عملکرد، شرکتهای بین المللی شده	
چکیده:	
<p>سازمانهای پیشرو در دنیای امروزی سازمان هایی هستند که بتوانند از داشته های خود حداکثر استفاده را ببرند، دانش موجود در سازمان نیز جز سرمایه های با ارزش آن سازمان محسوب می شود و نیازمند مدیریت است. مدیریت دانش در کشور ما کمتر مورد توجه واقع شده است و بسیاری از مدیران از مزایای آن و تاثیری که بر عملکرد شرکت خواهد گذاشت، غافل می باشند.</p> <p>هدف اصلی از این مطالعه بررسی رابطه مدیریت دانش با عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی می باشد. جامعه آماری این تحقیق کلیه شرکتهای بین المللی شده می باشد که در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده اند. برای این منظور با استفاده از پرسشنامه میزان بکارگیری مدیریت دانش در شرکتهای نمونه آماری مورد بررسی قرار گرفت، همچنین از ROA جهت سنجش عملکرد شرکتهای استفاده شده است.</p> <p>نتایج پژوهش حاضر موید آن است که میان مدیریت دانش و عملکرد رابطه معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر با بکارگیری مدیریت دانش، عملکرد سازمان بهبود می یابد. همچنین اجزای مدیریت دانش که شامل تشخیص دانش، تحصیل دانش، تسهیم دانش، توسعه دانش، بکارگیری دانش و نگهداری دانش می باشند، نیز بر عملکرد سازمان تاثیر مثبت دارند.</p>	

۱	فصل اول : کلیات تحقیق
۲	۱-۱- مقدمه
۲	۱-۲- بیان مساله و اهمیت موضوع
۴	۱-۳- اهداف تحقیق
۴	۱-۴- سؤال های تحقیق
۵	۱-۵- فرضیات تحقیق
۶	۱-۶- روش شناسی تحقیق
۶	۱-۶-۱- مدل تحقیق
۶	۱-۶-۲- آزمون فرضیه ها و تجزیه و تحلیل داده ها
۷	۱-۶-۳- جامعه و نمونه آماری
۹	۱-۷- تعریف عملیاتی متغیرها
۱۰	۱-۸- محدودیت های تحقیق
۱۰	۱-۹- ساختار پژوهش
۱۱	فصل دوم : پیشینه نظری تحقیق
۱۳	۲-۱- مقدمه
۱۳	۲-۲- مبانی نظری
۱۳	۲-۲-۱- مدیریت دانش
۱۵	۲-۲-۲- مدل های مدیریت دانش
۲۰	۲-۲-۳- اجزای مدیریت دانش
۲۶	۲-۲-۴- مدیریت دانش و عملکرد سازمانی
۲۸	۲-۲-۵- بین المللی شدن
۲۹	۲-۳- پیشینه تجربی تحقیق
۲۹	۲-۳-۱- مطالعات خارجی
۳۵	۲-۳-۲- مطالعات داخلی
۳۹	۲-۴- جمع بندی
۴۲	فصل سوم : روش شناسی تحقیق
۴۳	۳-۱- مقدمه
۴۳	۳-۲- روش تحقیق
۴۳	۳-۳- مدل تحقیق
۴۵	۳-۴- جامعه آماری و نحوه نمونه گیری
۴۷	۳-۵- ابزار جمع آوری داده ها
۴۸	۳-۶- روایی و پایایی پرسشنامه
۴۸	۳-۶-۱- تعیین روایی پرسشنامه

..... ۳-۶-۲- تعیین پایایی پرسشنامه ۴۸
..... ۳-۷- متغیرهای پژوهش ۴۹
..... ۳-۷-۱- متغیرهای اندازه گیری شده ۵۰
..... ۳-۷-۲- مقیاس و طیف متغیرها ۵۰
..... ۳-۷-۳- طبقه بندی متغیرهای پژوهش ۵۰
..... ۳-۸- روش تجزیه و تحلیل داده ها ۵۲
..... فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها ۵۴
..... ۴-۱- مقدمه ۵۵
..... ۴-۲- آمار توصیفی تک متغیره ۵۵
..... ۴-۲-۱- درجه بین المللی شدن ۵۴
..... ۴-۲-۲- مدیریت دانش ۵۷
..... ۴-۲-۴- عملکرد مالی شرکتها ۶۹
..... ۴-۳- تحلیل های دو متغیره ۷۰
..... ۴-۳-۱- بررسی تشخیص دانش و عملکرد سازمانی ۷۰
..... ۴-۳-۲- بررسی تحصیل دانش و عملکرد سازمانی ۷۰
..... ۴-۳-۳- بررسی تسهیم دانش و عملکرد سازمانی ۷۱
..... ۴-۳-۴- بررسی توسعه دانش و عملکرد سازمانی ۷۲
..... ۴-۳-۵- بررسی بکارگیری دانش و عملکرد سازمانی ۷۲
..... ۴-۳-۶- بررسی نگهداری دانش و عملکرد سازمانی ۷۳
..... ۴-۳-۷- بررسی مدیریت دانش و عملکرد سازمانی ۷۴
..... ۴-۴- تجزیه و تحلیل چند متغیره متغیرها ۷۵
..... ۴-۴-۱- تجزیه و تحلیل گام به گام ۷۵
..... ۴-۴-۲- تحلیل مسیر با استفاده از نرم افزار SPSS ۸۳
..... ۴-۵- آزمون فرضیه ها ۹۷
..... ۴-۶- جمع بندی و نتیجه فصل ۹۹
..... فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات ۱۰۱
..... ۵-۱- مقدمه ۱۰۲
..... ۵-۲- مروری بر خطوط کلی تحقیق ۱۰۲
..... ۵-۳- یافته های پژوهش ۱۰۴
..... ۵-۴- بحث و نتیجه گیری ۱۰۴
..... ۵-۵- پیشنهادها پژوهش ۱۰۶
..... ۵-۶- محدودیت ها و پیشنهاداتی برای پژوهش های آتی ۱۰۸
..... منابع و مأخذ ۱۱۰

فهرست جداول

جدول (۲-۱): مروری بر مدل های اصلی مدیریت دانش ۱۸

جدول (۲-۲): خلاصه مطالعات خارجی گذشته ۳۹

جدول (۲-۳): خلاصه مطالعات داخلی گذشته ۳۹

جدول (۳-۱): جدول فراوانی سوالات متغیرهای مدیریت دانش ۴۶

جدول (۳-۲): متغیرها، مقیاس و طیف آن ها ۴۹

جدول (۳-۳): طبقه بندی متغیرهای پژوهش ۴۹

جدول (۳-۴): آماره های مورد استفاده در تحلیل های دو متغیره ۵۱

جدول (۴-۱): توزیع فراوانی پاسخ های نمونه آماری به درجه بین المللی بودن ۵۴

جدول (۴-۲): فراوانی شرکت ها از نظر درجه بین المللی شدن ۵۴

جدول (۴-۳): توزیع فراوانی متغیر تشخیص دانش ۵۶

جدول (۴-۴): آماره های توصیفی متغیر تشخیص دانش ۵۷

جدول (۴-۵): توزیع فراوانی پاسخ های دریافتی تحصیل دانش ۵۸

جدول (۴-۶): آماره های توصیفی متغیر تحصیل دانش ۵۹

جدول (۴-۷): توزیع فراوانی پاسخ های دریافتی تسهیم دانش ۶۰

جدول (۴-۸): آماره های توصیفی متغیر تسهیم دانش ۶۱

جدول (۴-۹): توزیع فراوانی پاسخ ها به متغیر توسعه دانش ۶۲

جدول (۴-۱۰): آماره های توصیفی مربوط به متغیر توسعه دانش ۶۳

جدول (۴-۱۱): توزیع فراوانی پاسخ های دریافتی از نمونه آماری برای متغیر بکارگیری دانش ۶۴

جدول (۴-۱۲): آماره های توصیفی بکارگیری دانش ۶۵

جدول (۴-۱۳): توزیع فراوانی پاسخ ها به متغیر نگهداری دانش ۶۶

جدول (۴-۱۴): آماره های توصیفی متغیر نگهداری دانش ۶۷

جدول (۴-۱۵): آماره های توصیفی متغیر مدیریت دانش ۶۸

جدول (۴-۱۶): آماره های توصیفی متغیر عملکرد مالی شرکت ها ۶۸

جدول (۴-۱۷): نتایج آزمون همبستگی برای متغیرهای تشخیص دانش و عملکرد سازمانی ۶۹

جدول (۴-۱۸): نتایج آزمون همبستگی متغیرهای تحصیل دانش و عملکرد سازمانی ۷۰

جدول (۴-۱۹): نتایج آزمون همبستگی تسهیم دانش و عملکرد سازمانی ۷۰

جدول (۴-۲۰): نتایج آزمون همبستگی متغیرهای توسعه دانش و عملکرد سازمانی ۷۱

جدول (۴-۲۱): نتایج آزمون همبستگی متغیرهای بکارگیری دانش و عملکرد سازمانی ۷۲

جدول (۴-۲۲): نتایج آزمون همبستگی برای متغیرهای نگهداری دانش و عملکرد سازمانی ۷۲

جدول (۴-۲۳): نتایج آزمون همبستگی دو متغیر مدیریت دانش و عملکرد سازمانی ۷۳

جدول (۴-۲۴): نتایج حاصل از رگرسیون در گام اول ۷۵

جدول (۴-۲۵): جدول آنالیز واریانس در گام اول ۷۵

جدول (۴-۲۶): ضرایب مدل رگرسیون در گام اول ۷۵

جدول (۴-۲۷): نتایج حاصل از رگرسیون در گام دوم ۷۶

جدول (۴-۲۸): جدول آنالیز واریانس گام دوم ۷۶

جدول (۴-۲۹): ضرایب مدل رگرسیون در گام دوم ۷۶

۷۷	جدول (۴-۳۰): نتایج حاصل از رگرسیون در گام سوم
۷۷	جدول (۴-۳۱): جدول آنالیز واریانس گام سوم
۷۸	جدول (۴-۳۲): ضرایب مدل رگرسیون در گام سوم
۷۸	جدول (۴-۳۳): نتایج حاصل از رگرسیون در گام چهارم
۷۹	جدول (۴-۳۴): جدول آنالیز واریانس گام چهارم
۷۹	جدول (۴-۳۵): ضرایب مدل رگرسیون در گام چهارم
۸۰	جدول (۴-۳۶): نتایج حاصل از رگرسیون در گام پنجم
۸۰	جدول (۴-۳۷): جدول آنالیز واریانس گام پنجم
۸۰	جدول (۴-۳۸): ضرایب مدل رگرسیون در گام پنجم
۸۱	جدول (۴-۳۹): نتایج حاصل از رگرسیون در گام ششم
۸۱	جدول (۴-۴۰): جدول آنالیز واریانس در گام ششم
۸۲	جدول (۴-۴۱): ضرایب مدل رگرسیون در گام ششم
۸۳	جدول (۴-۴۲): نتایج حاصل از رگرسیون در مرحله اول تحلیل مسیر
۸۳	جدول (۴-۴۳): جدول آنالیز واریانس در مرحله اول تحلیل مسیر
۸۴	جدول (۴-۴۴): ضرایب مدل رگرسیون در مرحله اول تحلیل مسیر
۸۵	جدول (۴-۴۵): نتایج حاصل از رگرسیون در مرحله دوم تحلیل مسیر
۸۵	جدول (۴-۴۶): جدول آنالیز واریانس مرحله دوم تحلیل مسیر
۸۵	جدول (۴-۴۷): ضرایب مدل رگرسیون در مرحله دوم تحلیل مسیر
۸۶	جدول (۴-۴۸): نتایج رگرسیون در مرحله سوم تحلیل مسیر
۸۶	جدول (۴-۴۹): جدول آنالیز واریانس مرحله سوم تحلیل مسیر
۸۶	جدول (۴-۵۰): ضرایب مدل رگرسیون در مرحله سوم تحلیل مسیر
۸۷	جدول (۴-۵۱): نتایج رگرسیون مرحله چهارم تحلیل مسیر
۸۷	جدول (۴-۵۲): جدول آنالیز واریانس مرحله چهارم تحلیل مسیر
۸۷	جدول (۴-۵۳): ضرایب رگرسیون مرحله چهارم تحلیل مسیر
۸۸	جدول (۴-۵۴): نتایج رگرسیون مرحله پنجم تحلیل مسیر
۸۸	جدول (۴-۵۵): جدول آنالیز واریانس مرحله پنجم تحلیل مسیر
۸۹	جدول (۴-۵۶): ضرایب رگرسیون در مرحله پنجم تحلیل مسیر
۸۹	جدول (۴-۵۷): نتایج رگرسیون در مرحله ششم تحلیل مسیر
۹۰	جدول (۴-۵۸): جدول آنالیز واریانس مرحله ششم تحلیل مسیر
۹۰	جدول (۴-۵۹): ضرایب رگرسیون مرحله ششم تحلیل مسیر
۹۱	جدول (۴-۶۰): نتایج رگرسیون در مرحله هفتم تحلیل مسیر
۹۱	جدول (۴-۶۱): جدول آنالیز واریانس مرحله هفتم تحلیل مسیر
۹۱	جدول (۴-۶۲): ضرایب رگرسیون مرحله هفتم تحلیل مسیر
۹۳	جدول (۴-۶۳): اثرات غیر مستقیم مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی
۹۳	جدول (۴-۶۴): اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته
۹۴	جدول (۴-۶۵): نتایج حاصل از رگرسیون مدیریت دانش و عملکرد سازمانی
۹۴	جدول (۴-۶۶): جدول آنالیز واریانس مدیریت دانش
۹۴	جدول (۴-۶۷): ضرایب مدل رگرسیون مدیریت دانش
۱۰۲	جدول (۵-۱): یافته های پژوهش

فهرست نمودارها

۶	نمودار (۱-۱): مدل تحقیق
۱۴	نمودار (۲-۱): فرایندهای مدیریت دانش از علوی
۱۵	نمودار (۲-۲): چرخه مدیریت دانش از ویگ
۱۷	نمودار (۲-۳): اجزای مدیریت دانش از پرویست و همکاران
۲۹	نمودار (۲-۴): مدل مدیریت دانش در پژوهش مک کین و زک
۲۹	نمودار (۲-۵): مدل رابطه مدیریت دانش و عملکرد سازمانی از Law And Ngai
۳۰	نمودار (۲-۶): مدل رابطه مدیریت دانش و نوآوری و عملکرد از Darroch
۳۲	نمودار (۲-۷): مدل رابطه مدیریت دانش و عملکرد سازمانی از Khalifa et al
۳۲	نمودار (۲-۸): مدل رابطه مدیریت دانش، نوآوری و عملکرد از Uhlaner et al
۳۳	نمودار (۲-۹): مدل رابطه مدیریت دانش و عملکرد از Chen and Mohamed
۳۶	نمودار (۲-۱۰): مدل ارزیابی مدیریت دانش از شاهقلیان
۴۳	نمودار (۳-۱): مدل تحقیق
۵۵	نمودار (۴-۱): توزیع درصدی شرکت ها از نظر درجه بین المللی شدن
۵۷	نمودار (۴-۲): نمودار درصد فراوانی متغیر تشخیص دانش
۵۹	نمودار (۴-۳): نمودار درصدی میانگین پاسخ های نمونه آماری تحصیل دانش
۶۱	نمودار (۴-۴): نمودار درصدی میانگین پاسخ های نمونه آماری به متغیر تسهیم دانش
۶۳	نمودار (۴-۵): نمودار درصدی پاسخ های دریافتی برای متغیر توسعه دانش
۶۵	نمودار (۴-۶): نمودار درصدی پاسخ های نمونه آماری به متغیر بکارگیری دانش
۶۵	نمودار (۴-۷): نمودار درصدی فراوانی متغیر نگهداری دانش
۸۲	نمودار (۴-۸): نمودار مسیر پژوهش
۸۴	نمودار (۴-۹): نمودار تفکیک شده مرحله اول تحلیل مسیر
۸۵	نمودار (۴-۱۰): نمودار تفکیک شده مرحله دوم تحلیل مسیر
۸۷	نمودار (۴-۱۱): نمودار تفکیک شده مرحله سوم تحلیل مسیر
۸۸	نمودار (۴-۱۲): نمودار تفکیک شده مرحله چهارم تحلیل مسیر
۸۹	نمودار (۴-۱۳): نمودار تفکیک شده مرحله پنجم تحلیل مسیر
۹۰	نمودار (۴-۱۴): نمودار تفکیک شده مرحله ششم تحلیل مسیر
۹۱	نمودار (۴-۱۵): نمودار تفکیک شده مرحله هفتم تحلیل مسیر
۹۲	نمودار (۴-۱۶): نمودار نهایی تحلیل مسیر، همراه با ضرایب بتا
۹۵	نمودار (۴-۱۷): اثر متغیر مدیریت دانش بر متغیر عملکرد

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱) مقدمه

تغییرات سریع در دنیای امروز، سازمانها را با چالشهای مختلفی روبرو کرده است؛ تغییرات به وجود آمده در راستای جهانی شدن اقتصاد و افزایش رقابت، کشورهای مختلف اعم از توسعه یافته و یا در حال توسعه را به این باور رسانده است که برای حضور و بقا در بازارهای منطقه ای، جهانی و حتی داخلی باید توان و قابلیت رقابت پذیری صنایع و سازمان های خود را افزایش دهند.

مدیران به طور سنتی استراتژی های رقابتی خود را بر عوامل سازمانی مانند تکنولوژی محصول و فرایند، بخشهای خاص بازار، دسترسی به منابع مالی و یا صرفه جویی به مقیاس بنیان می نهادند، اما امروزه سازمانها پایه های مزیت رقابتی پایدار خود را بر داراییهای ناملموس و سرمایه های فکری خود بنا می نهند. این امر به ویژه در مورد سازمانهایی که در بعد بین المللی فعال هستند و با رقبای جهانی مواجه اند، بیشتر مصداق دارد. مزیت رقابتی بیش از پیش، از دانایی نیروی انسانی نشأت می گیرد و سرمایه انسانی نقش مهمتری نسبت به سرمایه فیزیکی و یا مالی در تعیین رهبران بازار دارد. با توجه به مطالب فوق و توجه به این حقیقت که دانش، توانایی ها و مهارت های کارکنان، یکی از مهم ترین و قابل تجدید شونده ترین منابعی است که سازمان ها می توانند در مدیریت استراتژیک خود از آنها بهره گیرند، مدیریت دانش بیش از هر زمان دیگر حائز اهمیت شده است. بنا به اعتقاد صاحب نظران استفاده از مدیریت دانش می تواند در جهت پیشبرد امور و بهبود عملکرد سازمانی، به سازمان ها کمک کند.

در این راستا، تحقیق حاضر ضمن بررسی وضعیت مدیریت دانش در سازمانهای بین المللی شده،

به بررسی رابطه مدیریت دانش با عملکرد سازمان می پردازد.

۱-۲) بیان مساله و اهمیت موضوع

با تحولات سریع و شتابان محیط بین المللی و گذر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی و مواجهه اقتصادهای ملی با اقتصاد جهانی و مطرح شدن پدیده هایی مانند "جهانی سازی" و "فن آوری اطلاعات"، مباحث جدیدی در خصوص راهکارهای مختلف برای تسریع در فرایند رشد و توسعه پایدار و رفاه اقتصادی مطرح می گردد. یکی از این مباحث جدید، رقابت جهانی شرکتهاست. رقابت جهانی شرکتهای تجاری را ملزم می سازد تا به طور دقیق هدف خود را بررسی کرده، توجه فراوانی به انتخاب و دنبال کردن استراتژی هایی برای ورود به بازارهای جهانی یا به عبارتی بین المللی شدن، داشته باشند. شرکتهای ایرانی نیز از این قاعده مستثنی نبوده و بین المللی شدن برای آنها نیز یک فرایند اجتناب ناپذیر است. در این راستا، بسیاری از شرکتهای ایرانی یا بین المللی شده اند و یا در حال بین المللی شدن هستند. از طرفی عملکرد این شرکتهای برای کلیه ذینفعان اعم از دولت، سهامداران،... مطلوبیت بسیاری خواهد داشت.

در محیط رقابتی امروز، بقای بنگاههای اقتصادی در گرو بهبود مستمر عملکرد به منظور حفظ و افزایش توان رقابتی و کسب منافع بیشتر است. پژوهشگران به طرق مختلف به بررسی عملکرد شرکتهای بین المللی شده پرداخته اند و اثر متغیرهای گوناگون را بر عملکرد آنها بررسی کرده اند، ولیکن تاکنون رابطه مدیریت دانش با عملکرد کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

در دسته بندی ای که از سوی صاحب نظران کسب و کار ارایه شده است، دهه ۱۹۸۰، دهه جنبش کیفیت (تاکید بر اینکه برای دستیابی به کیفیت بهتر، همه کارکنان باید از قدرت فکری خود بهتر استفاده کنند)؛ دهه ۱۹۹۰، دهه مهندسی مجدد (استفاده از فناوری برای بهبود فرایندهای کسب و کار و کاهش هزینه ها)؛ و دهه ۲۰۰۰، دهه مدیریت دانش لقب گرفته است. (جعفری و کلاتر، ۱۳۸۲)

در این راستا، برخی از اندیشمندان و صاحب نظران معاصر اظهار می دارند که دانش، منبع عمده کسب مزیت رقابتی پایدار محسوب می شود و به منظور دستیابی سازمان ها به چنین مزیتی، فرآیند مدیریت دانش می تواند به عنوان یک فرصت استراتژیک، مورد توجه قرار گیرد. توجه به مدیریت دانش و حمایت از آن، شرایط مطلوبی را برای هر سازمانی به وجود می آورد، تا علاوه بر اینکه در محیط پیچیده رقابتی حیات مستمر داشته باشد، بتواند پیشتاز عرصه های مختلف فعالیت باشد.

سوالی که در اینجا مطرح می شود و در این مطالعه به دنبال جواب آن خواهیم بود، آن است که :
آیا مدیریت دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است ؟

۱-۳) اهداف تحقیق

۱-۳-۱) هدف اصلی

هدف اصلی این تحقیق بررسی رابطه مدیریت دانش با عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی می باشد.

۱-۳-۲) اهداف فرعی

- بررسی رابطه اجزای مدیریت دانش با عملکرد در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

۱-۴) سوال های تحقیق

۱-۴-۱) سوال اصلی تحقیق

آیا مدیریت دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است ؟

۲-۴-۱) سوال های فرعی تحقیق

با توجه به مدل تحقیق سوالات فرعی زیر را با توجه به سوال اصلی تحقیق بیان می داریم :

۱) آیا تشخیص دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

است؟

۲) آیا تحصیل دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

است؟

۳) آیا تسهیم دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

است؟

۴) آیا توسعه دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

است؟

۵) آیا بکارگیری دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

است؟

۶) آیا نگهداری دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی

است؟

۵-۱) فرضیات تحقیق

با توجه به سوالات تحقیق، محقق فرضیه های زیر را برای این تحقیق بیان می دارد :

فرضیه اصلی

مدیریت دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

سایر فرضیات تحقیق

(۱) تشخیص دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

(۲) تحصیل دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

(۳) تسهیم دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

(۴) توسعه دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

(۵) بکارگیری دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

(۶) نگهداری دانش دارای تاثیر معناداری بر عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده ایرانی است.

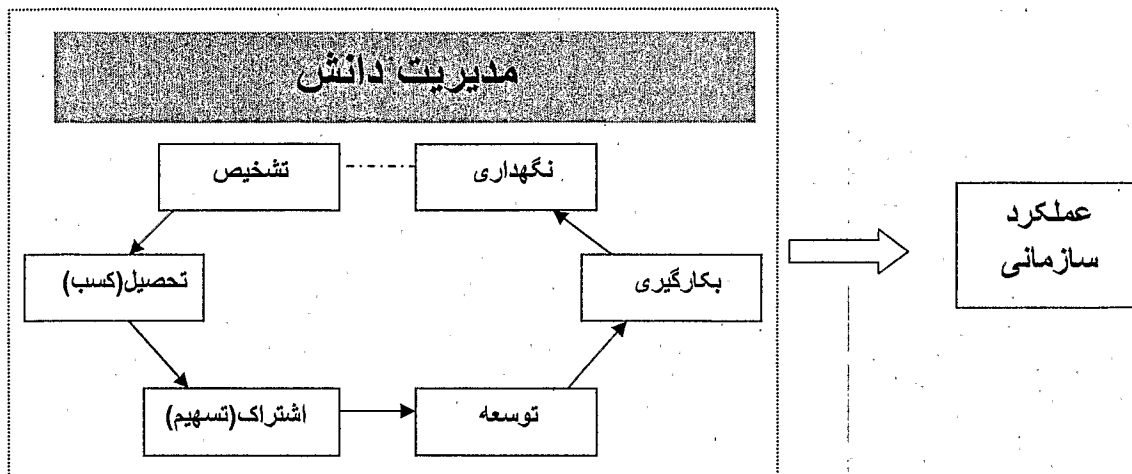
۱-۶) روش شناسی تحقیق

۱-۶-۱) مدل تحقیق

چارچوب مدل این تحقیق از مدل ارائه شده توسط چن و محمد (۲۰۰۷، Chen and Mohamed) گرفته شده است، با این تفاوت که محقق با توجه به مدل مدیریت دانش پروبست و همکاران (۱۳۸۵) مدل را تکمیل کرده است تا کلیه اجزای مدیریت دانش شامل تشخیص، تحصیل، تسهیم، توسعه، بکارگیری و نگهداری دانش را در بر داشته باشد.

با توجه به مطالب بالا، مدل تحقیق به صورت زیر خواهد بود :

شکل (۱-۱) : مدل تحقیق

۲-۶-۱) آزمون فرضیه ها و تجزیه و تحلیل داده ها

این تحقیق از بعد هدف یک تحقیق کاربردی است. هدف تحقیقات کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است، بعلاوه از نظر نحوه گردآوری داده ها جزء تحقیقات توصیفی و از نوع پیمایشی است. با توجه به موضوع پژوهش و متغیرهای مورد بررسی در آن، اطلاعات مورد نیاز جهت آزمون فرضیات از طریق پرسشنامه جمع آوری شده است. برای تعیین روایی، پرسشنامه به تایید اساتید راهنما و مشاور و همچنین ده نفر از مدیران با تجربه در شرکتهای نمونه رسیده است و برای پایایی پرسشنامه نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است و میزان آن ۸۹ درصد بدست آمد، که نشان دهنده آن است که پرسشنامه مورد استفاده از پایایی لازم برخوردار می باشد.

اثرات متغیرهای موجود در پژوهش حاضر بر عملکرد سازمانی به صورت زیر سنجیده می شوند:

- اثر مستقیم تشخیص دانش بر عملکرد سازمانی سنجیده می شود.
- اثر مستقیم تحصیل دانش بر عملکرد سازمانی سنجیده می شود.
- اثر مستقیم تسهیم دانش بر عملکرد سازمانی سنجیده می شود.

- اثر مستقیم توسعه دانش بر عملکرد سازمانی سنجیده می شود.
- اثر مستقیم بکارگیری دانش بر عملکرد سازمانی سنجیده می شود.
- اثر مستقیم نگهداری دانش بر عملکرد سازمانی سنجیده می شود.
- اثر مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی از طریق میانگین اثرات اجزای مدیریت دانش بر عملکرد، سنجیده می شود.

۳-۶-۱) جامعه و نمونه آماری تحقیق

از آنجا که بورس آئینه اقتصاد کشور محسوب شده و اطلاعات موجود در آن از صحت و سلامت بیشتری برخوردار است و نیز دسترسی به اطلاعات مالی شرکتها با سهولت بیشتری امکان پذیر است، جامعه آماری این تحقیق، کلیه شرکتهای بین المللی شده می باشد که در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده اند. تاکنون تعداد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ۳۴۴ شرکت می باشد. بعد از بررسی اطلاعات و تماس با این شرکت ها مشخص شد از این تعداد، ۱۴۱ شرکت در تعریف بین المللی شدن قرار نمی گیرند، لذا جامعه آماری این پژوهش برابر ۲۰۳ شرکت خواهد بود.

برای تعیین نمونه آماری از فرمول موزر و کالتن استفاده می شود و بر اساس آن حجم نمونه مورد نیاز برای آزمون فرضیه ها تعیین می گردد. فرمول موزر و کالتن زمانی که چند متغیر وجود دارد، مورد استفاده قرار می گیرد و عبارت است از:

$$n = \frac{p \cdot q}{\left(\frac{e}{Z_{\alpha}}\right)^2 + \frac{p \cdot q}{N}}$$

در این رابطه:

N: حجم جامعه آماری = ۲۰۳

Z: مقدار متغیر نرمال متناظر با سطح اطمینان $1-\alpha$ (۰.۹۵)

P: درصد تجانس در پاسخگویی به سوالات (۰/۵)

۱-p: q

e: حداکثر خطای قابل قبول (۰/۱)

n: حجم نمونه آماری

با جایگزینی مقادیر فوق در رابطه موزر و کالتن عدد ۶۶ به دست آمد و به صورت تصادفی این

تعداد از بین شرکت بین المللی شده بررسی به عنوان نمونه انتخاب گردید:

$$n = \frac{0.5 * 0.5}{\left(\frac{0.1}{1.96}\right)^2 + \frac{0.5 * 0.5}{203}} = 65.206 \cong 66$$

بعد از تماس و مراجعه به تمامی ۶۶ شرکت، پرسشنامه در اختیار مدیران مالی و اداری یا

بازرگانی این شرکتها قرار گرفت. از این میان تعداد ۵۱ پرسشنامه برگشت داده شد که تعداد ۹

پرسشنامه بصورت کامل پر نشده بود و لذا قابل استفاده نبود و حذف شد، در نهایت تعداد ۴۲

پرسشنامه کامل در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت.

۱-۷) تعریف عملیاتی متغیرها

هدف این تحقیق بررسی رابطه مدیریت دانش با عملکرد سازمانی در شرکتهای بین المللی شده

ایرانی است، مدیریت دانش و اجزای آن شامل تشخیص دانش، تحصیل دانش، تسهیم دانش، توسعه

دانش، بکارگیری دانش و نگهداری دانش بعنوان متغیرهای مستقل و عملکرد سازمانی بعنوان متغیر وابسته لحاظ شده است.

در این قسمت متغیرهای بکار گرفته شده در این مدل بصورت عملیاتی تعریف می شود:

■ مدیریت دانش: فرایند سیستماتیک منسجمی است که ترکیب مناسبی از فناوریهای اطلاعاتی و تعامل انسانی را به کار می گیرد تا سرمایه های دانش سازمان را شناسایی، تحصیل و تسهیم کند. این سرمایه ها شامل پایگاههای اطلاعاتی، اسناد، سیاستها و رویه ها می شود. علاوه براین، هم دانش آشکار و هم دانش ضمنی کارکنان را شامل می شود و از روشهای متنوع و گسترده برای توسعه، بکارگیری و نگهداری دانش در داخل یک سازمان استفاده می کند.

■ عملکرد سازمانی: پژوهش حاضر بعد مالی عملکرد را مورد توجه قرار داده و عملکرد سازمانی بوسیله نسبت بازده دارایی ها (ROA)^۱ سنجیده می شود.

■ شرکتهای بین المللی شده: در این تحقیق به کلیه شرکتهایی که با بکارگیری حداقل یکی از استراتژی های ورود به بازار خارجی (اعم از صادرات، قرارداد تولید، مشارکت سرمایه ای و ائتلاف و...) اقدام به ورود به بازارهای بین المللی نموده اند، شرکت بین المللی شده اطلاق می شود.

متغیرهای دیگر پژوهش در فصل دوم تعریف عملیاتی شده اند.

۱- ROA: Return On Assets